



ประโยค ๑-๒
แปล มครเป็นไทย
สอบ วันที่ ๑ เมษายน ๒๕๓๐

แปล โดยพยัญชนะ

๑. พุทธชานนฺจ นาม เทว วาเร โลกโวลอกนํ อวิชิตํ โหติ ปจฺจูกกาลเ โลกํ
 ไวลเณตฺตา จกฺกวาฬมฺขวฏฺฏิตฺโต ปฏฺจาย คณฺธวฏฺฏิกมฺขํ ฌานํ กตฺวา ไวลเณตฺติ สายํ
 ไวลเณตฺตา คณฺธวฏฺฏิตฺโต ปฏฺจาย พาหิรวิภมฺขํ ฌานํ กตฺวา ไวลเณตฺติ ฯ ตสฺมี ปน สมเย
 ภควโต ฌานชาลสฺส อนฺโต ปุตฺติคตฺตติสฺสตฺเถโร ปณฺณายิ ฯ สตฺถา ติสฺสสฺส ภิกฺขุโน
 อรหตฺตสฺส อุปนิสฺสยํ ทิสฺวา อयํ สทฺธิวิหริกาทฺธิ นคฺคฺติโต อิทานิสฺส มํ จเปตฺวา อณฺณํ
 ปฏฺยิสรณํ นตฺถิติติ คณฺธวฏฺฏิตฺโต นิภฺษมิตฺวา วิหารจาริกํ จรมาโน วีย อคฺคิสาละ คณฺตฺวา
 อุกฺขลํ โหวิตฺวา อุทกํ ทตฺวา อุทฺชนํ อโรเปตฺวา อุทกสฺส ตตฺตภาวํ อากมฺยมาโน อคฺคิสาลายเมว
 อฏฺฐจาลิ ตตฺตภาวํ ชานิตฺวา คณฺตฺวา ติสฺสภิกฺขุโน นิปฺนฺนมณฺจกโกฏฺฐิยํ คณฺหิ ฯ ตทา
 ภิกฺขุ อเปถ ภนฺเต มยํ คณฺหิสฺสามาติ มณฺจกํ คเหตุวา อคฺคิสาละ อานยีสฺสุ ฯ สตฺถา
 อมฺพณฺทํ อาหาราเปตฺวา อุณฺโหทํ อาสิณฺจิตฺวา เตหิ ภิกฺขุหิ ตสฺส ปารุปนํ คาทาเปตฺวา
 อุณฺโหทเณน มหฺทาเปตฺวา อาตเป วิสฺสชฺชาเปลิ ฯ อถสฺส สนฺติเก จตฺวา ตํ สรีรํ อุณฺโหทเณน
 เตเมตฺวา ตสฺส สรีรํ ฆลิตฺวา นหาเปลิ ฯ ตสฺส นทานปฺริโยสาเน ปารุปนํ สุกฺขิ ฯ อถ นํ ตํ
 นิวาสาเปตฺวา นิเวตฺถกาสาवं อุทเณน มหฺทาเปตฺวา อาตเป วิสฺสชฺชาเปลิ ฯ อถสฺส คตฺเต
 อุทเก ฉินฺนมตฺเต ตํ สุกฺขิ ฯ โส เอกํ กาสาวํ นิวาเสตฺวา เอกํ ปารุปีตฺวา สลฺลทฺกสรีโร
 เอกคฺคิจิตฺโต ทตฺวา มณฺจเก นิปฺชฺชิ ฯ (ชมฺมปทฺฏจกถาย ทฺติโย ภาโค/หน้า ๑๔๖ - ๑๔๗)

แปล โดยอรรถ

๒. สตฺถา ตสฺส อุตฺตีสเเก จตฺวา ภิกฺขุ อยํ ตว กาโย อเปตฺวิณฺณาณเ นิรูปกาโร
 ทตฺวา กลิงฺครํ วีย ปจฺวียํ สยิสฺสตีติ วตฺวา อิมํ คาถมาท

อจิริ วตย กายโย ปรจี อธิเสสสติ
 ฉุทโท อปคตวิณญาณ นีรตถว กลิงครนติ ฯ

ตตถ อจิริ วตติ ภิกขุ น จิสเสวย กายโย ปรจี อธิเสสสติ อิมิสสา ปกตีสยเนน
 สยิตาย ปรจียา อุปริ สยิสสติ ฯ ฉุทโทติ อปริทโร อปคตวิณญาณตาย ตจฺโฉ หุตฺวา
 เสสสตีติ ทสเสติ ฯ ยถากิ ? นีรตถว กลิงครนติ นีรปการํ นีรตถกํ กญฺจขณทํ วีย ฯ
 ทพฺพสมฺมารตฺติกา ทิ มนุสฺสา อรณฺณํ ปวีสิตฺวา อุชุกํ อุชุกสณฺจจาเนน วงกํ วงกสณฺจจาเนน
 ฉินฺทิตฺวา ทพฺพสมฺมารํ คณฺหนฺติ อวเสสํ ปน สฺสิริณฺจ ปฺุตฺติกณฺจ อสารกณฺจ คณฺจิกขาตณฺจ
 ฉินฺทิตฺวา ตตฺถเว ณฺทเทณฺติ อณฺเณ ทพฺพสมฺมารตฺติกา อาคณฺตฺวา ตํ คเหตุวา อากฺขณฺตา
 นาม นตฺถิ ตํ โอลเภาตฺวา อตฺตโน อุปการกเมว คณฺหนฺติ อิตฺรํ ปรจีคตเมว โทติ ตํ ปน
 เตน เตน อุปาเยน มณฺจปฺฏิปาทกํ วา ปาทกจฺลิกํ วา ผลกปฺิจกํ วา กาทฺุ สกฺกาปิ ภเวยฺย
 อิมสฺมี ปน อตฺตภาเว ทฺวตฺตีสาย โภจฺจาเสสฺส เอกโภจฺจาโสปี มณฺจปฺฏิปาทกาทิวเสน
 วา อณฺเณน วา อุปการมฺฺเชน คยฺหฺปโค นาม นตฺถิ เกวลํ นีรตถว กลิงครํ อยํ กายโย
 อปคตวิณญาณํ กตฺติปาหฺสฺเสว ปรจียํ เสสสตีติ ฯ (ธมฺมปทฺฏจกถาย หุติโย ภาโค/หน้า ๑๔๗)



ใช้เวลา ๔ ชั่วโมงกับ ๑๔ นาที.



เฉลย ประโยค ๑-๒ แปล มคธเป็นไทย

แปล โดยพยัญชนะ

๑. จริงอยู่ อ.อันตรวจดูซึ่งโลก ลี้นวาระ ท. สอง เป็นกิจชื่ออันพระพุทธรเจ้า ท. ไม่ทรงละแล้ว ย่อมเป็น อ.พระพุทธรเจ้า ท. เมื่อทรงตรวจดูซึ่งโลก ในกาลเป็นที่กำจัดเฉพาะ ซึ่งมีด ย่อมทรงตรวจดู กระทำซึ่งพระญาณ ให้มีหน้าเฉพาะต่อพระคันธกุฎี จำเดิมแต่ขอบ แห่งปากแห่งจักรวาล, เมื่อทรงตรวจดูในเวลาเย็น ย่อมทรงตรวจดู กระทำซึ่งพระญาณ ให้มีหน้าเฉพาะต่อที่อันมีในภายนอก จำเดิมแต่พระคันธกุฎี ฯ ก็ในสมัยนั้น อ.พระเถระ ชื่อว่าปุตติคตตติสสะ ปรากฏแล้ว ในภายในแห่งชายคือพระญาณของพระผู้มีพระภาคเจ้า ฯ อ.พระศาสดา ทรงเห็นแล้ว ซึ่งอุปนิสัยแห่งพระอรหัตต์ของภิกษุชื่อว่าติสสะ ทรงดำริแล้วว่า อ.ภิกษุ ชื่อว่าติสสะนี้ อันบรรพชิต ท. มีลัทธินิวกโรเป็นต้น ทิ้งแล้ว อ.ที่พึงอื่นของภิกษุชื่อว่าติสสะนั้น เว้น ซึ่งเรา ย่อมไม่มีในกาลนี้ ดังนี้ เสด็จออกแล้ว จากพระคันธกุฎี ราวกะว่าเสด็จเที่ยวไปสู่ ที่จาริกในวิหาร เสด็จไปแล้วสู่โรงแห่งไฟ ทรงล้างแล้ว ซึ่งหม้อ ทรงให้แล้ว ซึ่งน้ำ ทรงยกขึ้น แล้วสู่เตาไฟ เมื่อทรงยังความที่แห่งน้ำเป็นธรรมชาติร้อนแล้วให้มาถึง ได้ประทับยืนอยู่แล้ว ที่โรงแห่งไฟนั้นเที่ยว ทรงทราบแล้ว ซึ่งความที่แห่งน้ำเป็นธรรมชาติร้อนแล้ว เสด็จไปแล้ว ทรง จับแล้วที่ปลายแห่งเตียงแห่งภิกษุชื่อว่าติสสะนอนแล้ว ฯ ในกาลนั้น อ.ภิกษุ ท. กราบทูลแล้ว ว่า ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ อ.พระองค์ ขอจงเสด็จหลีกไป อ.ข้าพระองค์ ท. จักจับ ดังนี้ จับแล้วซึ่งเตียงน้อย นำมาแล้ว สู่โรงแห่งไฟ ฯ อ.พระศาสดา ทรงยังภิกษุ ท. ให้นำมาแล้ว ซึ่งวาง ทรงราดแล้ว ซึ่งน้ำอันร้อน ทรงยังภิกษุ ท. ให้ถือเอาแล้ว ซึ่งผ้าเป็นเครื่องท่มของภิกษุ ชื่อว่าติสสะนั้น ทรงยังภิกษุ ท. ให้ขยำแล้ว ด้วยน้ำอันร้อน ทรงยังภิกษุ ท. ให้คลี่ไว้แล้วที่แดด ฯ ครั้งนั้น อ.พระศาสดา ประทับยืนอยู่แล้ว ในที่ใกล้แห่งภิกษุชื่อว่าติสสะนั้น ทรงยังสรีระนั้น ให้เปียกแล้ว ด้วยน้ำอันเจือด้วยน้ำร้อน ทรงขัดสีแล้ว ซึ่งสรีระของภิกษุชื่อว่าติสสะนั้น ทรงยังภิกษุชื่อว่าติสสะนั้นให้อาบแล้ว ฯ อ.ผ้าเป็นเครื่องท่ม แห่งแล้ว ในกาลเป็นที่สุตรอบแห่ง การอาบของภิกษุชื่อว่าติสสะนั้น ฯ ครั้งนั้น อ.พระศาสดา ทรงยังภิกษุชื่อว่าติสสะนั้นให้ぬ่งแล้ว

ซึ่งผ้าเป็นเครื่องท่มนั้น ทรงยังภิกษุ ท. ให้ขยำแล้ว ซึ่งผ้ากาสาละอัน ๆ ภิกษุชื่อว่าติสสะนั้น
 นุ่งแล้ว ด้วยน้ำ ทรงยังภิกษุ ท. ให้คลี่แล้ว (ซึ่งผ้ากาสาละนั้น) ที่แดด ๆ ครั้งนั้น ครั้นเมื่อน้ำ
 ที่ตัวของภิกษุชื่อว่าติสสะนั้น เป็นธรรมชาติลวกว่าขาดแล้ว มีอยู่ อ.ผ้ากาสาละนั้น แห้งแล้ว ๆ
 อ.ภิกษุชื่อว่าติสสะนั้น นุ่งแล้ว ซึ่งผ้ากาสาละผืนหนึ่ง ท่มแล้ว ซึ่งผ้ากาสาละผืนหนึ่ง เป็นผู้ม
 สรีระอันเบาพร้อม เป็นผู้มจิตมโอรมนเดียวเป็นเลิศ * เป็น นอนแล้ว บนเตียงน้อย ๆ

แปล โดยอรรถ

๒. พระศาสดา ประทับยืนอยู่ ณ ด้านเหนือศรีษะ ของติสสะภิกษุนั้น ตรัสว่า ภิกษุ
 ภายของเธอนี้ จักปราศจากวิญญานแล้ว ไม่มีประโยชน์นอนบนแผ่นดิน เหมือนท่อนไม้ ฉะนั้น
 ดังนี้แล้ว ตรัสพระคาถานี้ว่า

ไม่นานทนอ ภายนี้ จักปราศจากวิญญาน
 ถูกเขาทิ้งแล้ว นอนทับแผ่นดิน เหมือนท่อน
 ไม้อันไร้ประโยชน์ ฉะนั้น ฯ

บรรดาบทเหล่านั้น บทว่า **อจิริ วต** เป็นต้น ความว่า ภิกษุไม่นานนั้นเทียว ภายนี้
 จักนอนทับแผ่นดิน คือ จักนอนเหนือแผ่นดินนี้ ที่บุคคลนอนแล้ว ด้วยการนอนตามปกติ ฯ
 ด้วยบทว่า **จุกุโต** นี้ พระศาสดาทรงแสดงว่า ภายนี้ จักถูกทอดทิ้งนอนเป็นสภาพว่างเปล่า
 เพราะปราศจากวิญญาน ฯ ถ้ามว่า เปรียบเหมือนอะไร ? ตอบว่า เปรียบเหมือนท่อนไม้ที่ไร้
 ประโยชน์ ฉะนั้น อธิบายว่า เปรียบเหมือนท่อนไม้ที่ปราศจากอุปการะ ชื่อว่าไร้ประโยชน์
 ฉะนั้น ฯ (อธิบายว่า) จริงอยู่ มนุษย์ทั้งหลาย ผู้มีความต้องการด้วยทัฬหสัมภาระ เข้าป่าแล้ว
 ตัดไม้ที่ตรง ตามสัณฐานที่ตรง ไม้ที่คดตามสัณฐานที่คด แล้วถือเอาทัฬหสัมภาระ แต่ตัดไม้

* เอกคคจิตโต วิ. นามาลมพหิจุเขปภาเวณ เอก อารมมณ อคฺค อิมสฺสาติ เอกคฺค จิตฺตํ ๑ ตสฺส ภาโว เอกคฺคตา ฯ
 อภ. หน้า ๘๖

อถวา เอกคคจิตฺตติ เอกการมมณ ปวตฺตจิตฺโต. มหานิ. อฏ. (ปทานุกรมพระไตรปิฎก ฉบับบาลี - ไทย หน้า ๑๓๙
 อคฺค=อารมมณ)



ที่เป็นโพรง ไม้ผุ ไม้ไม่มีแก่น และไม้ที่เป็นปุมที่เหลื่อแล้ว ทิ้งไว้ในปานั้นเที่ยว, มนุษย์ทั้งหลาย
เหล่าอื่น ผู้มีความต้องการด้วยทัฬหสังหาระ มาแล้ว ชื่อว่าหยาบไม้ที่เป็นโพรงเป็นต้นนั้น
ต้องการอยู่ ไม่มี, มองดูไม้นั้นแล้ว ย่อมถือเอาเฉพาะไม้ที่เป็นอุปการะแก่ตนเท่านั้น ไม้ นอกนี้
ย่อมอยู่ที่แผ่นดินนั่นเอง แต่ว่า ไม้ นั้น ฟังเป็นของอันใคร ๆ สามารถจะทำให้เป็นเชิงรองเท้า
เตี้ยบ้าง กระเบื้องเซ็ดเท้าบ้าง ตั้งรองกระดานบ้าง ด้วยอุบายนั้น ๆ ก็ได้ ส่วนว่า บรรดาส่วนทั้ง
๓๒ ในอรรถภาพนี้ แม้ส่วน ๆ หนึ่ง ชื่อว่าเป็นสภาพที่ควรถือเอาได้ โดยสามารถเป็นเชิงรองเท้า
เตี้ยเป็นต้นหรือ โดยเพ่งถึงอุปการะอย่างอื่น ย่อมไม่มี ภายนี้ ปรากฏจากวิญญูณแล้ว จักนอน
บนแผ่นดิน ต่อวันเล็กน่องนั้นเที่ยว เปรียบเหมือนท่อนไม้ อันไร้ประโยชน์ ฉะนั้น ดังนี้แล ฯ